

ETT VINDKRAFTVERK INTILL EN STENSTRÄNG

INTILL RAÄ 64
SJÖSTORP 1:1
ÖDESHÖGS SOCKEN
ÖDESHÖGS KOMMUN
ÖSTERGÖTLANDS LÄN

PETTER NYBERG

Ett vindkraftverk intill en stensträng

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Syfte	4
Metod och dokumentation	4
Resultat	4
Åtgärdsförslag	5
Referenser	6
Schaktbeskrivningar	7
Tekniska uppgifter	8

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM

ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

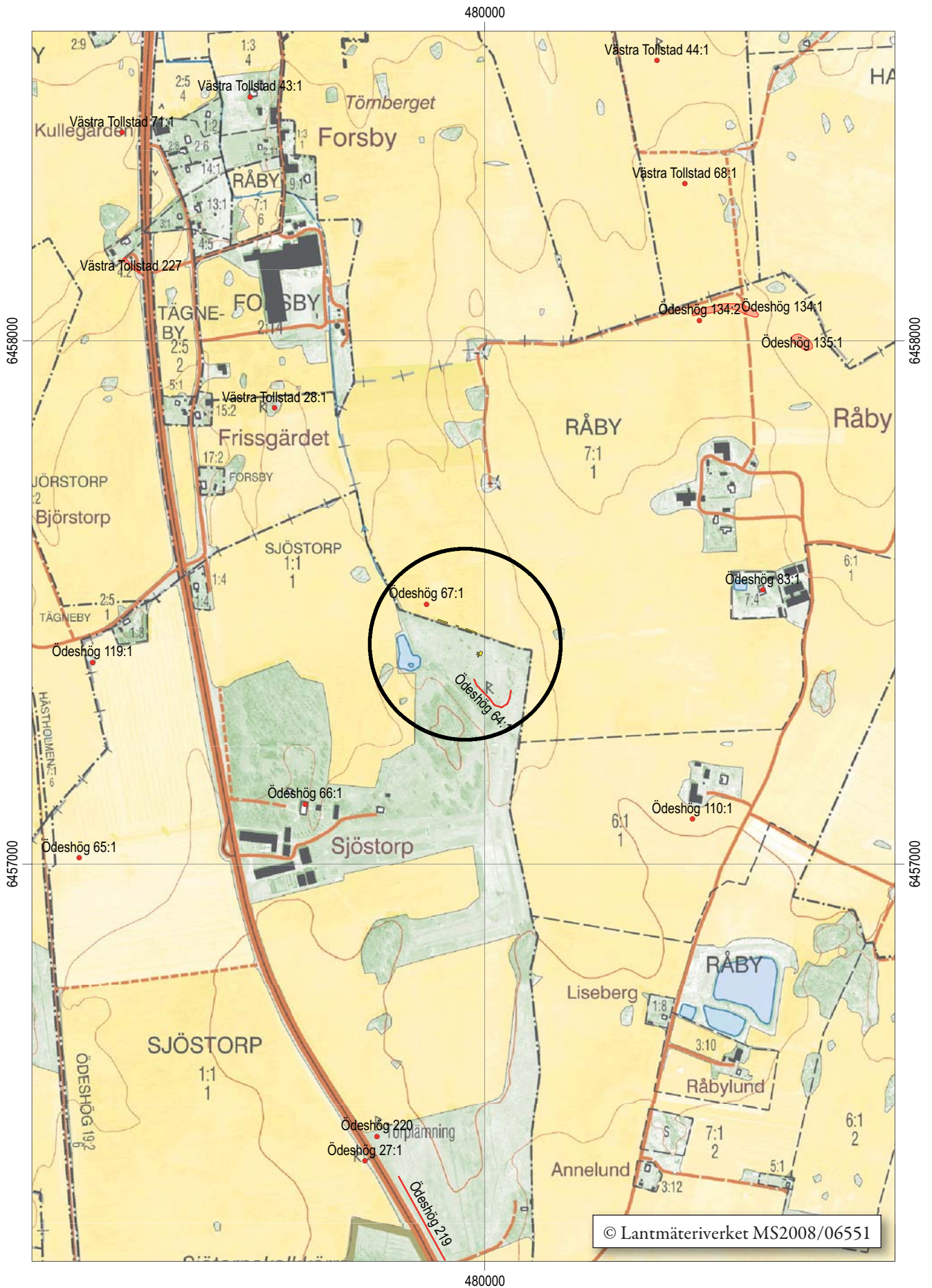
Box 232 • 581 02 Linköping • 013 - 23 03 00 • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

Östergötlands museum har utfört en arkeologisk förundersökning med anledning av planerat uppförande av ett vindkraftverk inom fastigheten Sjöstorp 1:1, Ödeshög socken, Ödeshögs kommun. Grunden för det planerade vindkraftverket är lokaliserad ca 50 m norr om en stensträng (Ödeshög 64:1). Ett förundersökningsschakt grävdes 2014-06-09 vid platsen för grunden. 2015-11-04 drogs ytterligare tre sökschakt utefter sträckan för en planerad serviceväg till vindkraftverket. Schakten utgjorde en total yta av 132 m². Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schakten. Östergötlands museum anser att inga ytterligare arkeologiska åtgärder är nödvändiga under förutsättning att exploateringsområdet inte förändras. Uppdragsgivare var Hästholmen Vind som även stod för de arkeologiska kostnaderna.

Petter Nyberg
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000.

Inledning

Östergötlands museum har utfört en arkeologisk förundersökning med anledning av planerat uppförande av ett vindkraftverk inom fastigheten Sjöstorp 1:1, Ödeshög socken, Ödeshögs kommun. Fältarbetet genomfördes vid två skilda tillfällen. Ett förundersökningsschakt grävdes 2014-06-09 på platsen för vindkraftverkets grund. 2015-11-04 drogs ytterligare tre sökschakt utefter sträckan för en planerad serviceväg till vindkraftverket. Uppdragsgivare var Hästholmen Vind som även stod för de arkeologiska kostnaderna.

Områdesbeskrivning

Platsen för det planerade vindkraftverket ligger ca 500 m öster om RV50 strax norr om Ödeshög. Trakten kring Ödeshög och Alvastra räknas till en del av Östergötlands tre förhistoriska centralbygder. Det finns rikligt med kända fornlämningar i regionen, främst i form av gravar och gravfält från järnåldern. Hällristningar, stora gravhögar tillsammans med spektakulära bronsföremål karakteriserar bronsåldern i bygden; under senare år har flera bronsåldersplatser påträffats i Västra Tollstad och Ödeshög socknar. Ett stort antal stenåldersboplatser och lösfynd från stenålder finns också registrerade i regionen som helhet (Browall 2003).

Ungefär 50 m sydöst om exploateringsområdet ligger RAÄ 64 (Ödeshög sn) som utgörs av en stensträng med en längd av ca 50 m. Ungefär 100 m norr om platsen för det planerade vindkraftverket ligger RAÄ 67 (Ödeshög sn) som är fyndplatsen för en flintspets. Inom närområdet har sannolikt ytterligare ett fynd av en flintspets gjorts (RAÄ 66, Ödeshög sn) liksom ett fynd av en stenyx (RAÄ 83, Ödeshög sn). De exakta fyndplatserna för dessa två fynd är dock inte kända. Ungefär 500 m nordväst om exploateringsområdet finns en registrerad skålgropslokal (RAÄ 28, Västra Tollstad sn).

Östergötlands länsmuseum genomförde i november 2000 en arkeologisk utredning inom Sjöstorp 1:1. Utredningen genomfördes strax söder om RAÄ 64 (Ödeshög sn) i samband med schaktningar inför anläggandet av en bana för fotbollsgolf. Vid utredningen påträffades två intill varandra liggande härdar (Björkhager 2001).

I samband med schaktningsarbeten för nedläggning av en elkabel mellan Forsby och Råby, ca 850 m nordöst om det nu planerade vindkraftverket, utfördes i maj - juni 2001 en arkeologisk utredning i form av antikvarisk kontroll på två platser utmed sträckan. Vid utredningen påträffades inget av arkeologiskt intresse (Björkhager 2003).

Östergötlands länsmuseum utförde augusti 2001 en arkeologisk förundersökning inför uppförandet av ett andra vindkraftverk inom fastigheten Råby 7:1. Vid förundersökningen drogs schakt utmed servicevägen och på platsen för fundamentet, men inga dolda fornlämningar påträffades (Björkhager 2002).

Östergötlands länsmuseum utförde i december 2005 en arkeologisk utredning etapp 1 inför en ombyggnad av riksväg 50 längs sträckan Alvastra – Ödeshög (Räf 2006) och under november 2006 utförde Riksantikvarieämbetet UV-Öst en arkeologisk utredning etapp 2 samt förundersökning i nio områden utefter samma sträckning (Elfstrand 2007). Två av områdena (område 4 och 5) låg inom fastigheten Sjöstorp 1:1. Vid schaktningar i område 4 påträffades inga arkeologiska lämningar eller fynd. I område 5 påträffades en stenrad som tolkades som en möjlig stensträng. Dessutom hittades en tät stenpackning som förmodades vara resterna av en väg eller möjligen en skadad förhistorisk grav (Elfstrand 2007).

Syfte

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var primärt att fastställa om fornlämning berördes av det planerade arbetsföretaget. Om fornlämning påträffades skulle förundersökningen söka fastställa dess karaktär, vilket inbegrep utbredning och datering samt potential för eventuell vidare undersökning.

Resultatet från förundersökningen ska ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömningar i ärendet samt utgöra ett underlag för uppdragsgivarens planeringsarbete.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska förundersökningen utfördes i form av sökschaktsgrävning. Sökschakten mättes in med RTK-GPS och beskrevs skriftligen.

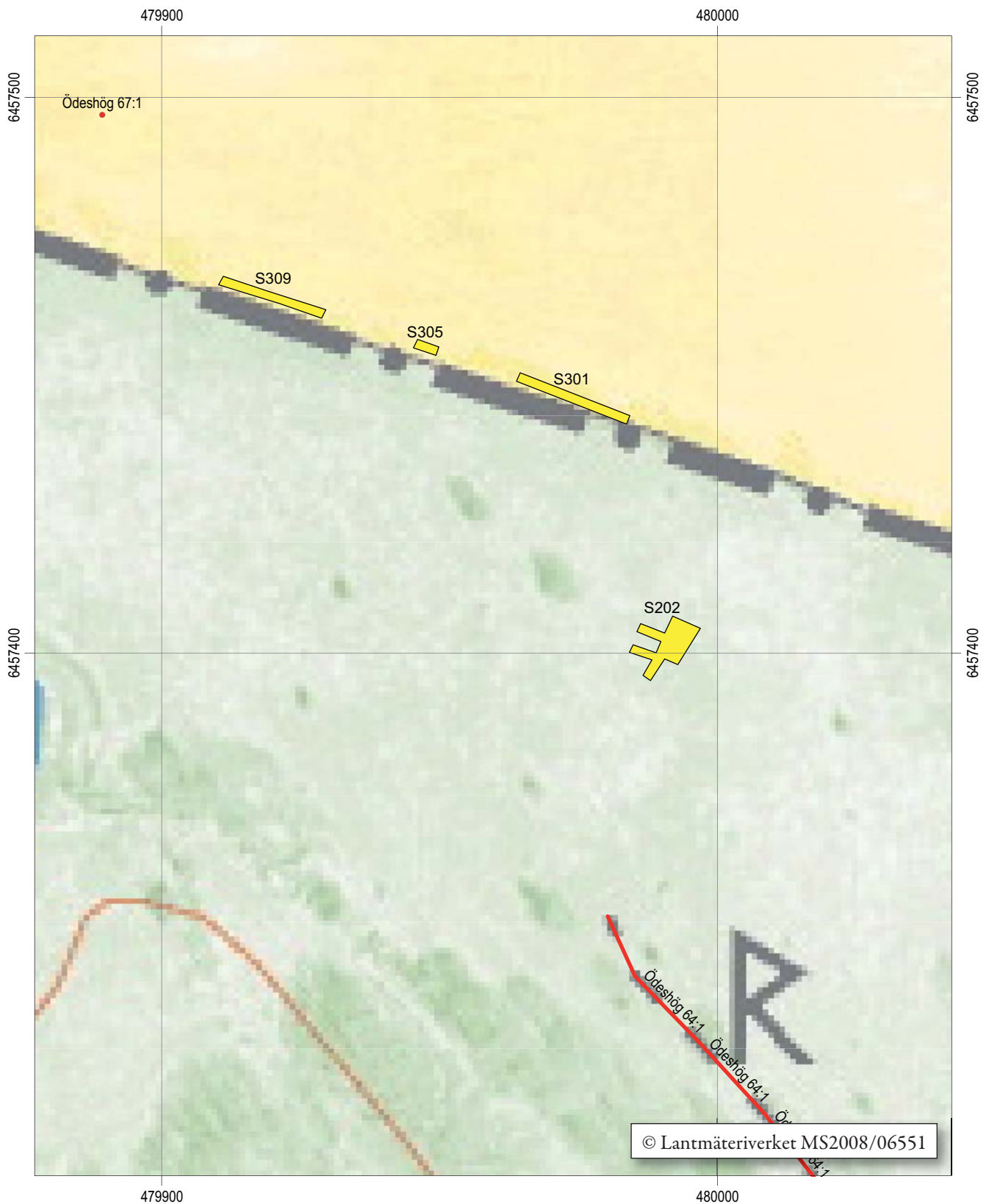
Resultat

Grunden för det planerade vindkraftverket är lokaliserad ca 50 m norr om en stensträng (Ödeshög 64:1). Ett förundersökningsschakt (S202) grävdes 2014-06-09 vid platsen för grunden. 2015-11-04 drogs ytterligare tre sökschakt (S301, S305, S309) utefter sträckan för

Åtgärdsförslag

en planerad serviceväg till vindkraftverket. Schakten utgjorde en total yta av 132 m². Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schakten.

Östergötlands museum anser vidare att inga ytterligare arkeologiska åtgärder är nödvändiga under förutsättning att inte exploateringsområdet förändras.

Figur 3. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med schakten markerade. Skala 1:1 000.

Referenser

- Björkhager, V. 2001. *Sjöstorp 1:1*. Ödeshögs socken, Ödeshögs kommun, Östergötlands län. Arkeologisk förundersökning. Rapport 124:2001. Östergötlands länsmuseum.
- Björkhager, V. 2002. *Råby 7:1*. Ödeshögs socken, Ödeshögs kommun, Östergötlands län. Arkeologisk förundersökning. Rapport 46:2002. Östergötlands länsmuseum.
- Björkhager, V. 2003. *Forsby – Råby*. Västra Tollstads socken, Ödeshögs kommun, Östergötlands län. Arkeologisk utredning etapp 2. Rapport 25:2003. Östergötlands länsmuseum.
- Browall, H. 2003. *Det forntida Alvastra*. Statens Historiska Museum. Monographs 6. Stockholm.
- Elfstrand, B. 2007. *Mellan Ödeshög och Alvastra. Del 1. Områdena 1 – 9. Dnr 422-1972-2006. Del 2. Områdena 3, 5, 7, 10 kompletterande undersökningar. Dnr 421-3811-2006*. I Ödeshögs och Västra Tollstads socknar, Ödeshög kommun, Östergötland. Arkeologiska utredningar och förundersökningar vid Riksväg 50. UV Öst rapport 2007:30. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar.
- Räf, E. 2006. *Ombyggnad av RV50. Sträckan Ödeshög – Alvastra*. Ödeshög och Västra Tollstad socknar, Ödeshögs kommun, Östergötlands län. Arkeologisk utredning etapp 1. Rapport 2006:1. Östergötlands länsmuseum.

Schaktbeskrivningar

Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Fyllning	Undergrund	Övrigt
202	12,20	9,65	0,25	Mörk gråbrun lerig silt	Rödbrun lerig silt	Inget av arkeologiskt intresse
301	21,40	1,60	0,30	Mörk gråbrun sandig matjord, inslag av 0,10 - 0,20 m st stenar	Rödbrun sand	Inget av arkeologiskt intresse
305	4,30	1,60	0,40	Mörk gråbrun sandig matjord, inslag av 0,10 - 0,20 m st stenar	Blågrå lera	Inget av arkeologiskt intresse
309	19,40	1,60	0,40	Mörk gråbrun sandig matjord, inslag av 0,10 - 0,20 m st stenar	Rödbrun sand, inslag av 0,05 - 0,15 m st stenar	Inget av arkeologiskt intresse

Tekniska uppgifter

Lokal	Sjöstad 1:1
Socken	Ödeshögs socken
Kommun	Ödeshög
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	Ödeshög 64:1
Fastighetskartans blad	64E 5h NO, 64E 5i NV
Koordinater	N6457123 - E479808
Koordinatsystem	SWEREF 99TM
Höjdsystem	RH2000
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens dnr	431-22765-07, 431-5128-14
Länsstyrelsens handläggare	Bror-Tommy Sturk, Bertha Ekstrand Amaya
Länsstyrelsens beslut	2014-06-02
ÖM dnr	525/07, 183/14
ÖM projektnr	530723
Intrasisprojekt	-
Uppdragsgivare	Hästholmen Vind
Kostnadsansvarig	Hästholmen Vind
Projektledare	Petter Nyberg
Personal	-
Rapportarbete	Petter Nyberg
Fältarbetstid	2014-06-09, 2015-11-04
Totalt undersöktes	132 m ²
Fynd	-
Foto	-
Analys	-
Grafik	Petter Nyberg
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.

Ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273 Rapport 2015:73 © Östergötlands museum

Östergötlands museum har utför en arkeologisk förundersökning med anledning av planerat uppförande av ett vindkraftverk inom fastigheten Sjöstorp 1:1, Ödeshög socken, Ödeshögs kommun. Grunden för det planerade vindkraftverket är lokaliserad ca 50 m norr om en stensträng (Ödeshög 64:1). Inget av arkeologiskt intresse påträffades vid förundersökningen.

ISSN 1403-9273
Rapport 2015:73